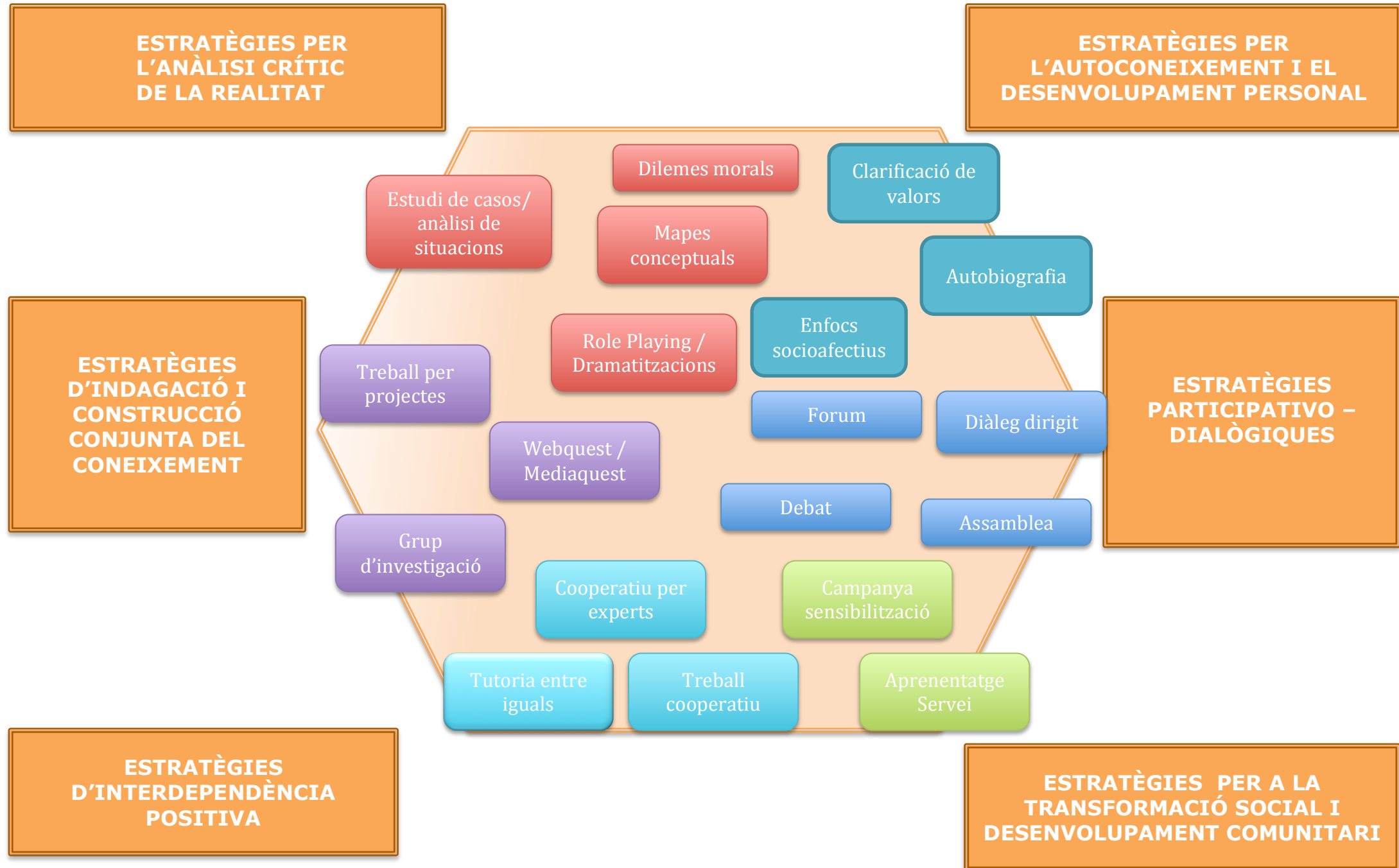

ESTRATÈGIES DIDÀCTIQUES PER FOMENTAR L'EpD EN L'ÀMBIT ESCOLAR

ESTRATÈGIA	POSSIBLES TÈCNIQUES
Anàlisi crítica	<ul style="list-style-type: none"> • Dilemes morals • Estudi de casos • Anàlisi de situacions • Mapa conceptual • Jocs de rol • ...
Indagació i construcció conjunta	<ul style="list-style-type: none"> • Treball per projectes • Grup d'investigació • Narracions digitals • Webquest • Mediaquest • ...
Interdependència positiva	<ul style="list-style-type: none"> • Treball cooperatiu • <i>Jigsaw</i> o treball cooperatiu amb rols • Treball per parelles • Treball col·laboratiu • Tutoria entre iguals • ...
Participatiu -dialògiques	<ul style="list-style-type: none"> • Grup de discussió • Debat • Fòrum • Assemblea • ...
Transformació i desenvolupament comunitari.	<ul style="list-style-type: none"> • Campanya de sensibilització • Aprenentatge Servei • ...

MAPA D'ESTRATÈGIES DIDÀCTIQUES PER FOMENTAR L'EDUCACIÓ PER AL DESENVOLUPAMENT EN L'ÀMBIT ESCOLAR

TÈCNIQUES DIDÀCTIQUES PER FOMENTAR L'EpD A L'ÀMBIT ESCOLAR

TÈCNIQUES DIDÀCTIQUES D'ANÀLISI DE LA REALITAT

Estudi de casos La tècnica d'estudi de casos consisteix precisament a proporcionar una sèrie de casos que representin situacions problemàtiques diverses de la vida real perquè s'estudiïn i analitzin. D'aquesta mena, es pretén entrenar a l'alumnat en la generació de solucions. Específicament, un cas és una relació escrita que descriu una situació esdevinguda en la vida d'una persona, família, grup o empresa. La seva aplicació promou en l'alumnat l'elaboració de solucions vàlides per als possibles problemes de caràcter complex que es presentin en la realitat futura.

Dilemes morals El dilema moral és una narració breu en la qual es planteja una situació problemàtica que presenta un conflicte de valors, ja que el problema moral que exposa té diferents solucions possibles que entren en conflicte unes amb les altres. Aquesta dificultat per triar una solució obliga a un raonament moral sobre els valors que estan en joc, exigint una reflexió sobre el grau d'importància que es donen als valors propis.

Role Playing El Role Playing consisteix en fer que un o més alumnes representin una situació real segons els papers que amb anterioritat s'han assignat. D'aquesta forma els participants poden analitzar els seus comportaments i el dels seus companys ajudant-los a adquirir, desenvolupar i/o inhibir certes competències. Ajuda a l'alumnat a comprendre aquestes situacions reals que per no viscudes s'havien considerat com a inexplicables.

Mapes conceptuals Els mapes conceptuals són xarxes semàntiques que possibiliten representar de manera gràfica conceptes i les seves interrelacions per mostrar les estructures de coneixement de les persones. Tenen formes senzilles compostes per nodes, que representen els conceptes importants, units per línies amb etiquetes, que simbolitzen el tipus de relació existent entre els conceptes.

Aprenentatge basat en problemes És una tècnica fonamentada en el constructivisme on l'alumnat és part activa en l'organització i resolució d'un problema plantejat pel professorat. Es parteix d'un conjunt d'activitats i propostes de treball entorn una situació, escenari o problema.

TÈCNiques DIDÀCTIQUES D'AUTOconeixement i DESENVOLUPAMENT PERSONAL

Clarificació de
valors

La clarificació de valors pretèn ajudar a l'alumnat a exercitar-se en el procés de valoració, afavorint el coneixement de la pròpia identitat. El seu propòsit és facilitar la presa de consciència dels valors, creences i les opcions vitals de cada persona.

Autobiografia

És una tècnica que combina la redacció personal de textos autobiogràfics amb la lectura i comentari de grup. La idea de poder compartir aquestes lectures ajuda a ser conscient dels diferents recorreguts vitals, segons els país, geografia, estructura familiar, ètnia, cultura i religió.

Diaris personals

El diari personal és una tècnica que promou diferents aspectes en el seu procés de realització com estimular la creativitat, l'autonomia personal, l'autoestima i deixar constància de les tasques, activitats i exercicis realitzats tant a nivell individual com grupal.

Enfoc socioafectiu

El seu propòsit principal és el desenvolupament de la sensibilitat per reconèixer situacions moralment rellevants i, d'aquesta manera, sentir-se implicat o implicada a una experiència en primera persona que ajudi a entendre i sentir allò que s'està treballant. Amb l'enfoc socioafectiu es pretén desenvolupar una actitud empàtica i reflexiva envers els valors, actituds i comportaments propis de les situacions formulades.

TÈCNIQUES DIDÀCTIQUES PARTICIPATIVO-DIALÒGIQUES

Brainstorming o Pluja d'idees

És una enumeració ràpida d'idees per a la posterior reflexió, però sense ser criticades en un primer moment. Les idees que van sorgint s'escriuen a la pissarra i a mesura que el grup va valorant-les, es van eliminant les que el grup no considera. El brainstorming és una tècnica indicada per a trobar noves solucions i fomentar la creativitat. Les premisses bàsiques són: a) el grup ha de conèixer per endavant el tema sobre el qual cal discórrer; b) cada alumne/a pot donar la seva idea lliurement i totes seran acceptades

evitant qualsevol manifestació que suprimeixi la lliure expressió; c) el professor/a no intervé. Va escrivint les idees a la pissarra; d) acabat el termini d'idees es passa a discutir-ne la viabilitat.

Diàleg simultani

Oportunitat molt curta per intercanviar idees, opinions, dubtes amb els companys i les companyes. Pel soroll que hi ha durant aquesta proposta, s'anomena també el rusc o bronzir. També se'n diu diàleg per parelles perquè s'acostuma a fer en parelles. És una proposta didàctica que ajuda a trencar el cansament al mig d'una sessió de caire expositiu. És adequada per comprovar els coneixements previs de l'alumnat sobre una temàtica determinada. Hi ha una variació que és l'ajuda en parella que consisteix a posar en comú el que s'ha treballat en parella amb una altra parella.

Philips 6/6

Es formen grups de 6 persones. Es nomena a un coordinador/a. Tots tenen un minut per donar la seva opinió sobre un tema (sis persones/sis minuts, és possible disminuir el temps i les persones però no és aconsellable augmentar-lo). Es fa una reflexió posterior. Els coordinadors/es llegeixen els informes i es fa a la pissarra una síntesi de les conclusions. És interessant per prendre decisions, per conèixer els coneixements previs o per obtenir l'opinió general del grup en poc temps, confrontar o intercanviar opinions i permetre intervenir a totes les persones del grup. És una proposta adequada en grups grans.

Discussió de grups

Una discussió de grups es defineix com una conversació planificada i dissenyada que es desenvolupa en un ambient permissiu i no directiu amb la finalitat d'obtenir informació d'una àrea definida d'interès. Aquesta proposta es duu a la pràctica amb grups conformats entre set i deu persones, aproximadament. Aquestes estan guiades per un moderador. La discussió és relaxada i permet als participants exposar les seves idees i comentaris en comú. Els membres dels grups s'acostumen a influenciar mútuament, donat que responen a les idees i comentaris que van sorgint a la discussió.

Debat	Es tracta d'una tècnica didàctica que es caracteritza per un intercanvi d'idees i argumentacions sobre una temàtica, realitzat per un grup, sota la conducció d'una persona que fa de guia o moderador. La discussió pot organitzar-se entorn a qualsevol qüestió sobre la que existeixin dos o més perspectives. En aquest sentit, el debat consisteix en que la meitat del grup ha d'actuar com a defensor de la qüestió plantejada i l'altra meitat com a detractora.
Conferència	La conferència és una manera de debat més estructurada i guiada sobre una temàtica concreta. Es parteix de dos grups d'estudiants, on en una primera fase cada un prepara un treball sobre un tema particular que presentarà a tots els participants. La segona fase inclou la lectura de les dues posicions i cada grup ha d'identificar els punts de vista compartits i els punts d'acord. Finalment, la tercera fase consisteix en identificar les idees en desacord entre els grups i cada grup haurà de desenvolupar una proposta de recerca o treball per canviar els pensaments del punt de vista de l'altre grup.
Seminari	L'objectiu principal del seminari és que l'alumnat aprengui a reflexionar, que adopti un comportament actiu i que aprengui a debatre en grup i a defensar les seves postures a través d'anàlisi d'un tema determinat. La tasca dels components d'un seminari és indagar, consultar, buscar fonts bibliogràfiques i experiències que guiïn fins a arribar a establir conclusions. Aquest està format per un nombre determinat de persones (no més de 12 ni menys de 5), les quals tenen uns coneixements comuns i un nivell semblant. El tema de treball ha de ser relativament nou. La responsabilitat dels resultats recau completament en cada un dels membres del grup, ja que no ha d'haver-hi jerarquies. Sol tenir un coordinador/a que pot ser fix o rotatiu (també hi pot haver un coordinador/a que té més experiència sobre el tema tractat). El seminari pot durar dies, setmanes, fins i tot mesos, amb sessions planificades d'una periodicitat establerta.
Assamblea	L'assamblea té com a finalitat principal que l'alumnat i el professorat analitzin, reflexionin i debatin sobre tot tipus de temes vinculats amb la convivència i les tasques escolars. Dóna lloc que tant el professorat com l'alumnat expressin les seves pròpies idees i opinions sense cap tipus de repressió per arribar a un consens entre tots.

TÈCNiques DIDÀCTIQUES INTERDEPENDÈNCIA POSITIVA

Treball per parelles

Tutoria entre iguals Es tracta d'una tècnica en què l'alumnat forma parelles asimètriques: una assumeix el paper de tutor i l'altra de tutoritzada. Ambdues tenen un objectiu compartit: ensenyar i aprendre uns continguts d'aprenentatge a partir de la seva interacció. Les parelles poden formar-se per estudiants del mateix curs o per estudiants de cursos diferents. La tutoria entre igual és una tècnica que promou el rendiment acadèmic d'ambdues persones. També millora el desenvolupament de les habilitats socials, el sentit de la responsabilitat, l'autoestima i la satisfacció personal.

Treball cooperatiu El treball cooperatiu és una tècnica que parteix de l'organització de la classe en petits grups mixtos i heterogenis on treballen conjuntament de manera coordinada per resoldre tasques proposades i aprofundir en el seu propi procés d'aprenentatge. Aquesta tècnica posa especial èmfasi en l'aprenentatge de certes habilitats socials, sense les quals no es pot assegurar un bon funcionament. És aconsellable implementar el treball cooperatiu de manera progressiva, ja que per treballar cooperativament amb èxit és necessari que tant el professorat com l'alumnat se sentin segurs i confiats.

Cooperatiu per experts El treball cooperatiu consisteix en una tècnica didàctica on l'alumnat es divideix en grups de treball cooperatius heterogenis en quant a sexe i aptituds, formats per un nombre de persones que varia de tres a sis. Tots els grups treballen el mateix tema que ha estat dividit en tantes parts com a membres formen el mateix. Cada membre del grup es responsabilitza de la seva part per completarla, aprendre-la i ensenyar-la als altres. Els components dels diferents grups que es troben treballant la mateixa part, es reuneixen per discutir-la, posar en comú les seves idees i discrepàncies, en el que es denomina grup d'experts. Una vegada finalitzat el treball com a grup d'experts, tornen al seu grup de referència –després d'haver assimilat els continguts d'aprenentatge que els corresponen– i ensenyen als altres els diferents aspectes que van aprendre i el procés dut a terme en el grup d'experts. S'estableix així una interdependència extrema entre els membres del grup per realitzar la tasca.

TÈCNiques DIDÀCTIQUES INDAGACIÓ I CONSTRUCCIÓ CONJUNTA DEL CONEIXEMENT

Webquest Una webquest és una tècnica didàctica de recerca guiada, que utilitza principalment recursos de la xarxa. Té en compte el desenvolupament de les competències bàsiques, contempla el treball cooperatiu i la responsabilitat individual, prioritza la construcció del coneixement mitjançant la transformació de la informació en un producte i conté una avaluació directa del procés i dels resultats. La seva estructura clàssica és la següent: Introducció – Tasca – Seqüència – Recursos – Avaluació.

Miniquest La miniquest és una tècnica didàctica (derivada de la webquest) orientada a la investigació en la qual la major part de la informació que s'ha usar està en la xarxa. És un model que preten rendibilitzar el temps dels estudiants, centra-se en el tractament de la informació més que en la seva cerca i reforçar els processos intel·lectuals en els nivells d'anàlisi, síntesi i avaluació. La seva estructura és constructivista i, per tant, força a l'alumnat a transformar la informació en coneixement. Per altra banda, els seus possibles plantejaments de treball cooperatiu ajuden a l'alumnat a fomentar les seves habilitats dialògiques i socials.

Mediaquest És una proposta educativa en web centrada en el domini de pràctiques representada per inputs audiovisuals que proposa tasques complexes a l'alumnat perquè desenvolupi capacitats crítiques cap a les informacions que rep i genera coneixement en forma de producte nou.

Grup d'investigació Aquesta tècnica es va idear per afrontar tasques complexes o de múltiples font d'informació amb la intenció de potenciar capacitats d'anàlisi i síntesis de l'alumnat, alhora que afavoreix el desenvolupament de les habilitats comunicatives i socials. La tècnica es basa en grups cooperatius guiats pels seus propis interessos sobre un tema proposat, repartint-se la tasca a realitzar. Cada grup planifica com desenvolupar la part de la tasca assignada.

Treball per projectes El treball per projectes és una proposta que pretén fomentar en l'alumnat un tipus d'aprenentatge diferent, centrat en les seves pròpies motivacions i interessos, on el propi alumnat es qüestiona un tema d'estudi, fa una cerca d'informació, reelabora i sistematitza aquesta informació obtinguda. El propòsit central d'aquest tipus d'iniciatives és que l'alumnat aprengui a buscar, analitzar i utilitzar la informació per tal de donar resposta als interrogants que es planteja sobre una temàtica seleccionada a partir dels seus interessos.